

حکمت

نهج البلاغه - خطبه ۱۰۹
امام علی (ع)

به یاد خدا شتاب ورزید که بهترین ذکر است، و به آنچه به اهل تقوا وعده داده رغبت نمایید که وعده‌اش صادق‌ترین وعده‌هاست و به روش پیامبر اقتدا کنید که برترین روش است و به سنت او رفتار نمایید که رهنما ترین سنت است.

چطور می‌توان نگاه دو نسل به فناوری را به هم نزدیک کرد؟

بومی یا مهاجر مساله این است

ما خاطراتی درباره مواجهه والدین مان با کامپیوتر و تلفن‌های هوشمند داریم، گاهی سولاتی دارند که از نظر ما بدیهی بوده و با يك تلاش ساده قابل حل است. شاید والدین مان نیز تجربه‌ای مشابه با والدین خود در مواجهه با پدیده‌ای مانند پیامک یا حتی موبایل داشته باشند و قبل تر از آن تلویزیون و رادیو. در حافظه تاریخی سینما نخستین اکران فیلم ورود قطار به ایستگاه با يك حرکت پیش‌بینی نشده از سمت تماشاگران همراه بود. با ظاهر شدن قطار بر روی پرده سینما، تماشاگران پا به فرار گذاشتند، خیلی عجیب و دور از نظر است ولی واقعا چنین اتفاقی رخ داده. به نظر می‌رسد هر نسلی با توجه به این‌که پیش از ظهور تکنولوژی به دنیا آمده باشند یا بعد از آن، تفاوتی در درك و استفاده از آن دارند، فرزندان ما دنیای بدون موبایل و اینترنت را نمی‌توانند تصور کنند، همان طور که ما دنیای بدون تلفن یا برق و آب لوله‌کشی را نمی‌توانیم تصور کنیم. رابطه هر نسل با تکنولوژی متفاوت است و نگاهی که به آن و نحوه استفاده از آن دارد نیز متفاوت است. اما چطور می‌توان نگاه دو نسل را به هم نزدیک کرد؟

زهرا صالحی‌نیا

کارشناس
سواد رسانه

سواد رسانه‌ای برای خانواده - قسمت سی و هشتم

این مساله درباره استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نیز صدق می‌کند، این تصور که فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی سراسر آفت هستند و حضور در آنها مزیتی ندارد تفکری اشتباه و دور از واقعیت است، ارتباطات دوستانه و فامیلی ساده‌ترین مزیت شبکه‌های اجتماعی است، دسترسی به اطلاعات و رشد تفکر انتقادی و سواد رسانه در زمان استفاده صحیح و با نظارت و حساب شده از شبکه‌های اجتماعی و اینترنت می‌تواند باعث شود که کودک و نوجوان به منبع عظیمی از اطلاعات و داده‌ها دسترسی داشته باشند که در جهت رشد فکری و روحی آنها کمک‌کننده باشد. طبق گفته پرنسکی، شکاف میان بومیان دیجیتال و مهاجران دیجیتال باعث ایجاد کج‌فهمی‌ها و حتی گاهی دورافتادگی میان این دو نسل می‌شود، اگرچه نمی‌توان تفاوت این دو نسل را نادیده گرفت اما اصرار و پافشاری برای نیاموختن زبان نسل جدید باعث بیشتر شدن این شکاف می‌شود، والدین برای همراهی با فرزندان‌شان و مراقبت و محافظت از آنها نیاز به این دارند که با شرایط روز آشنا باشند، مساله تکنولوژی مساله روز دنیای ماست، فرزندان ما به عنوان بومیان دیجیتال با سرعت در حال فراگیری و پیشرفت در تکنولوژی روز هستند، سرعت ما اگرچه کمتر است اما نباید به صفر برسد و ما از یادگیری تکنولوژی روز غافل شویم و فکر کنیم با نادیده گرفتن این پیشرفت‌ها می‌توانیم مقابله با بیستیم. پیشرفت تکنولوژی متوقف نمی‌شود و ما اگر بخواهیم آن را نادیده بگیریم تنها مسیر رشد خود را متوقف کرده‌ایم، با بستن چشم‌های خود در مقابل پیشرفت‌ها تنها خود را از حقایق روز دنیا محروم می‌کنیم و فاصله خود را با فرزندان مان روز به روز بیشتر می‌کنیم.

اینترنت همه‌گیر نبود بزرگ شدند و بنابراین مجبور بودند خود را با زبان و روش جدید فناوری‌های دیجیتال وفق دهند. ایده مهاجر دیجیتال از این شکایت ناشی شد که معلمان شکاف فناوری را دلیلی برای ارتباط ناقص با نسل جدید بیان می‌کردند، دانش‌آموزانی که بومی دیجیتال بودند به زبان متفاوتی نسبت به معلمان مهاجر دیجیتال قدیمی خود صحبت می‌کردند. این شکاف باعث می‌شد که بومیان دیجیتال خواستار تغییر در نحوه تعامل خود باشند تا آنها بتوانند به روشی تعامل کنند که در عصر دیجیتال قابل پذیرش باشد.

همزیستی مسالمت‌آمیز

آیا تمام بازی‌های رایانه‌ای مضر هستند؟ به عنوان يك والد تا به حال شده که روی گوشی خود بازی یا بازی‌هایی داشته باشید و از بازی کردن با آن لذت ببرید و حتی مهارتی را کسب کنید؟ خاطره‌ای از کودکی خود با بازی با دستگاه‌هایی مانند آتاری و سگا دارید؟ تصور عمومی این است که بازی‌های رایانه‌ای به طور کلی مضر هستند، اما با کمی دقت متوجه می‌شویم گاهی با انتخاب بازی مناسب می‌توانید حتی بستر آموزشی را فراهم کنید. همراهی کودک و نوجوان در زمان بازی نخستین مزیتی که دارد ایجاد يك تجربه و خاطره ماندگار فعالیتی جمعی در خانه است. گفت‌گو درباره داستان بازی، مسیر حل مساله و حتی مهارت استفاده از دسته بازی و استفاده از دست‌ها و مغز در يك زمان از مزایای بازی‌های رایانه‌ایست. حذف کلی بازی برای این نسل امکان‌پذیر نیست علاوه بر این که ما قصد پرورش فرزندی جدا افتاده از شرایط روز را نداریم، پس بهتر است در کنار خانواده این امکان فراهم شود.

زود هنگام با تکنولوژی انجام شد و دانشمندان به این نتیجه رسیدند که چگونه مواجهه مکرر با زود هنگام با فناوری اطلاعات مدرن می‌تواند منجر به تغییرات شناختی و عملکردی در مغز انسان شود. این تحقیقات نشان می‌دهد کسانی که تمام زندگی خود را تحت تأثیر فناوری‌های اطلاعاتی مدرن گذرانده‌اند متفاوت از نسل‌های گذشته می‌اندیشند، می‌آموزند و مفاهیم را درك می‌کنند. پرنسکی بر اساس تجربه خود در کار با دانش‌آموزان و مربیان، استعاره بومی دیجیتال را به مفهومی گسترده‌تر ارتقا داد: «خرد دیجیتال».

بومیان دیجیتال و تجارت

ایده بومیان دیجیتال در بین مربیان و والدینی که فرزندانشان در تعریف پرنسکی از بومی دیجیتال قرار می‌گرفتند، رایج شد اما در زمینه تجارت نیز بومی دیجیتال به عنوان يك روش جدید و بالقوه سودآوری برای تقسیم‌بندی مصرف‌کنندگان برای اهداف بازاریابی مورد استقبال قرار گرفت. بسیاری از استراتژی‌های بیزینسی برای جلب توجه بومیان دیجیتال در نظر گرفته شد و بومیان به هدف خوبی برای شرکت‌های فناوری تبدیل شدند. تمرکز بر بومیان دیجیتال بسیاری از برندها را ترغیب کرد تا از شبکه‌های اجتماعی به عنوان يك بستر برای بازاریابی استفاده کنند و تبلیغات را بازی‌گونه در اختیار مخاطب قرار دهند. چرا که بومیان دیجیتال مصرف‌کننده جدی و تعیین‌کننده اصلی سلیقه این بازار بزرگ هستند.

مهاجران دیجیتال

مهاجران دیجیتال افرادی هستند که پیش از عصر دیجیتال رشد کرده‌اند، این افراد زمانی که رایانه یا

بومی دیجیتال

مارک پرنسکی، نویسنده و سخنران مشهور آمریکایی در زمینه آموزش در سال ۲۰۰۱، اصطلاح بومیان دیجیتال را برای دانشجویان جوانی که با تکنولوژی رشد کرده‌اند ابداع کرد، تا قبل از سال ۲۰۰۱ نیز بسیاری از محققان، مربیان سعی در درك بهتر چگونگی آموزش چنین دانش‌آموزانی داشتند. بومیان دیجیتال در سنین پایین با فناوری و رایانه به راحتی ارتباط برقرار می‌کنند و فناوری را بخش جدایی‌ناپذیر و ضروری از زندگی خود می‌دانند. بسیاری از کودکان و نوجوانان در کشورهای پیشرفته، بومی دیجیتال به حساب می‌آیند، آنها عمدتاً از طریق رایانه، شبکه‌های اجتماعی و پیام کوتاه ارتباط برقرار می‌کنند. به نظر پرنسکی این‌که چرامعلم‌ان امروز در آموزش دانش‌آموزان مشکل دارند این است که جوانان به زبان دیجیتالی صحبت می‌کنند، در حالی که معلمان با يك لهجه قدیمی صحبت می‌کنند و این لهجه قدیمی عدم تمایل آنها به استفاده از فناوری جدید را نمایان می‌کند. پرنسکی خواستار تغییر شیوه آموزش کودکان شد تا آنها بتوانند به «زبانی» که برایشان قابل درك است، مباحث را یاد بگیرند. چون درك بومیان دیجیتال نسبت به دنیای اطراف خود و نحوه یادگیری آنها به نسبت افرادی که بومی دیجیتال نیستند، متفاوت است. نقطه مقابل بومی دیجیتال، مهاجران دیجیتال هستند، افرادی که مجبور به سازگاری با زبان جدید فناوری شده‌اند و دسته دیگر پنهانندگان دیجیتال هستند، یعنی افرادی که با پیشرفت سریع فناوری اطلاعات، اتوماسیون و هوش مصنوعی شغل، معیشت و زندگی آنها مختل شده است. پس از مقاله پرنسکی، تحقیقاتی درباره مواجهه